

شرح جامع قانون حمایت از

مالکیت صنعتی

بر اساس قانون جدید حمایت از مالکیت صنعتی

مصوب ۱۴۰۳

دکتر محمد صادق آرمندیان

دکتر حسین جواهری - دکتر زهره افشار

شرح جامع قانون حمایت از

مالکیت صنعتی

بر اساس قانون جدید حمایت از مالکیت صنعتی مصوب ۱۴۰۳

دکتر محمد صادق آرمندیان

مدرس دانشگاه

دکتر زهره افشار

عضو هیأت علمی دانشگاه بجنورد

دکتر حسین جواهری

مدرس دانشگاه

سرشناسه: آزمندیان، محمد صادق، ۱۳۶۳ -
عنوان قراردادی: ایران. قوانین و احکام
Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور: شرح جامع قانون حمایت از مالکیت صنعتی / مؤلفین: محمد صادق آزمندیان، حسین جواهری، زهره افشار.
مشخصات نشر: تهران: دادبانان دانا، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۴۶۴ ص: جدول
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۱۰۷۹-۷-۳
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس
موضوع:
مالکیت صنعتی -- ایران
Industrial property -- Iran
ثبت اختراعات -- قوانین و مقررات -- ایران
Patent laws and legislation -- Iran
علامه تجاری -- قوانین و مقررات -- ایران
Trademarks -- Law and legislation -- Iran
طرح‌های توسعه صنعتی -- ایران
Industrial development projects -- Iran
شناسه افزوده: جواهری محمدی، حسین، ۱۳۶۶ -
شناسه افزوده: افشار، زهره، ۱۳۶۶ -
رده بندی کنگره: KMH۱۰۴۳/۲
رده بندی دیویی: ۳۴۶/۵۵۰۶۶
شماره کتابشناسی ملی: ۹۶۸۴۵۹۵
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: شرح جامع قانون حمایت از مالکیت صنعتی
نام نویسندگان: محمد صادق آزمندیان، حسین جواهری محمدی، زهره افشار قوچانی
نام صفحه‌آرا: فاطمه یآوری نیا
ناشر: انتشارات دادبانان دانا
نوبت چاپ: اول
قیمت: ۴۲۰ هزار تومان
شمارگان: ۵۰۰ نسخه
شماره استاندارد بین‌المللی کتاب (شابک): ۹۷۸-۶۲۲-۹۱۰۷۹-۷-۳
International Standard Book Number (ISBN): 978-622-91079-7-3

مرکز پخش:

تهران- پاسداران- خیابان شهید کلاهدوز- بین دیباجی و یار محمدی- نبش حافظ-

ساختمان بانک اقتصاد نوین- پلاک ۱- طبقه ۱- واحد ۳

تلفن: ۰۹۹۱۵۰۵۰۷۸۹ - ۰۲۱-۲۲۵۸۴۹۰۰

خرید کتاب با تخفیف ویژه از سایت اینترنتی:

dadbanan.com

هرگونه الگوبرداری از سبک و سیاق، تکثیر و یا چاپ (حتی عرضه در فضای مجازی) کل یا قسمتی از کتاب‌های انتشارات دادبانان دانا بدون اجازه کتبی ناشر شرعاً حرام و قانوناً ممنوع است و متخلف براساس قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان و قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی تحت پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست مطالب

۶.....	سخن ناشر.....
۷.....	مقدمه.....
۷.....	۱- تعریف حقوق مالکیت فکری.....
۸.....	۲- شاخه‌های حقوق مالکیت فکری.....
۸.....	۱-۲) حقوق مالکیت صنعتی.....
۱۱.....	۲-۲) حقوق مالکیت ادبی و هنری (حق مولف یا کپی رایت).....
۱۵.....	فصل اول: اختراعات.....
۱۶.....	مبحث اول: کلیات.....
۲۹.....	مبحث دوم- حق تقاضای ثبت اختراع.....
۴۵.....	مبحث سوم- شرایط اختراع.....
۸۸.....	مبحث چهارم- حقوق ناشی از اختراع و مدت اعتبار آن.....
۱۲۷.....	مبحث پنجم- واگذاری حق اختراع.....
۱۳۵.....	مبحث ششم: زوال حق اختراع.....
۱۴۷.....	مبحث هفتم- نقض حق اختراع و ضمانت اجرای آن.....
۱۵۵.....	فصل دوم: نمونه اشیای مصرفی.....
۱۶۷.....	فصل سوم: طرح‌های صنعتی.....
۱۸۳.....	فصل چهارم: علائم تجاری، علائم جمعی، علائم تأییدی و نام‌های تجاری.....
۲۲۹.....	فصل پنجم: اسرار تجاری.....
۲۴۱.....	فصل ششم: رقابت غیرمنصفانه.....
۲۴۹.....	فصل هفتم: مقررات کیفری.....

۲۵۵	فصل هشتم: مقررات عمومی
۲۶۷	پیوست:
۲۶۸	چک لیست علائم جمعی و تأییدی
۳۶۳	چک لیست تطبیقی حقوق ثبت اختراع
۳۷۷	چک لیست علائم تجاری
۳۹۲	اینفوگرافیک‌ها
۴۱۷	منابع و مأخذ

تقدیر و تشکر

بسمه تعالی

اکنون که نخستین ویرایش کتاب شرح جامع قانون حمایت از مالکیت فکری تدوین و به رشته تحریر درآمده است بر خود فرض می دانم از برادر و استاد ارجمندم جناب آقای دکتر محمود حکمت نیا که ورود و علاقه اینجانب به عرصه مالکیت فکری مدیون اندیشه‌های بدیع و خوانش‌ها و تحلیل‌های راستین و نوآورانه ایشان بوده است تقدیر و قدردانی نمایم. همچنین حمایت‌های بی دریغ همه همکارانم به ویژه جناب آقای دکتر رحیمی (وزیر محترم دادگستری)، جناب آقای دکتر سید علی کاظمی (معاون محترم وزیر) و آقایان سید مجتبی قرشی و منصور کم از کارشناسان محترم معاونت مالکیت فکری وزارت دادگستری (دبیرخانه شورای سیاست‌گذاری مالکیت فکری) را ارج مینهم و خداوند رحمان را شاکرم که فرصت حضور در عرصه‌های ملی و بین‌المللی این حوزه و مذاکره و گفتگو با اندیشمندان و نمایندگان کشورهای مختلف در در سازمان‌های بین‌المللی و کسب رویکردها نوین در عرصه‌های نوظهور نظام مالکیت فکری را در پرتو این حمایت‌ها میسر و مقدور ساخت. باشد که قدردان تمامی این حمایت‌ها و الطاف باشم.

محمد صادق آزمندیان

مرداد ماه ۱۴۰۳

سخن ناشر

دادبانان هدفی روشن در جامعه حقوقی کشور دارد؛ آموزش و نشر آثار ارزشمند حقوقی، توانمندسازی وکلا، مشاوران و کارشناسان عزیز حقوقی در جنبه‌های کاربردی حقوق چشم انداز ما است. در این راستا میزبان اساتید ارجمند و با تجربه در حوزه‌های حقوق کسب و کار هستیم تا با قلم شیوای خود دانش و تجربیاتشان را به رشته تحریر درآورند و تشنگان دانش را سیراب سازند. با توجه به این هدف و بهره بردن از قلم این بزرگواران، سعی می‌شود آثار منتشر شده در دادبانان از ویژگی‌های زیر برخوردار باشند؛

• سادگی متن

• به روز و جدید بودن مطالب با توجه به آخرین تغییرات قانونی

• برآوردن نیازهای کاربردی بر پایه تجربیات و مهارت عملی

در کتاب پیش رو تحت عنوان شاخه بدیعی از حقوق مالکیت فکری که وظیفه حمایت از دارایی‌های فکری نامشهود و ناملموس را بر عهده دارد، سعی شده به موارد جدیدی پرداخته شود.

مبتنی بر اینکه این نوع جدید از دارایی‌های فکری دارای الزامات خاصی برای حمایت است، به خوبی به بیان تقسیم‌بندی متداول در این حوزه پرداخته شده است؛ مشتمل بر تعریف حقوق مالکیت فکری؛ شاخه‌های حقوق مالکیت فکری؛ حقوق مالکیت صنعتی و حقوق مالکیت ادبی و هنری یا همان حق مؤلف (کپی رایت) که با سابقه‌ترین آن‌هاست.

ناگفته نماند که این رشته از حقوق همزمان الزامات نوینی را پدید آورده که اندیشمندان و کارگزاران و سیاستگذاران را به این سو هدایت کرده تا ساز و کارهای حقوقی نوینی را به وجود آورند که در سایه آن؛ هم حقوق نوآوران و پدیدآوردگان آثار (مخترعان، طراحان، مؤلفان، ...) حفظ شود و هم جامعه امکان بهره‌گیری از آن برای رسیدن به توسعه اقتصادی و رفاه اجتماعی را کسب کند.

از مهمترین ویژگی‌های این کتاب می‌توان به استفاده از اشکال و اینفوگرافیک‌ها برای انتقال بهتر معانی و افزودن جذابیت بصری اثر و همچنین افزودن جدول تطبیقی قانون ۱۳۸۶ و قانون حاضر برای بیان بهتر تفاوت‌های میان دو قانون و و نیز تدوین لیست‌های کاربردی با هدف تسهیل در فهم مفاد قانون برای کارآفرینان اشاره کرد.

مدیر مسئول انتشارات دادبانان دانا

مقدمه

در دنیای امروز که اقتصاد کالا محور جای خویش را به اقتصاد دانش محور برخواسته از اندیشه‌های نو و ایده‌های بدیع داده است، شاخه جدیدی از حقوق تحت عنوان حقوق مالکیت فکری به عنوان ابزاری نوین، وظیفه حمایت از دارایی‌های نوظهور و نوپدید که آنها را به دارایی‌های نامشهود، ناملموس و یا فکری تعبیر می‌نمایند به عهده گرفته است. مهمترین ویژگی این نوع از دارایی‌ها امکان تقلید و بهره‌برداری از آنها توسط دیگر افراد جامعه است. این ویژگی از دارایی‌های فکری الزامات نوینی را پدید آورده و اندیشمندان، کارگزاران و سیاست‌گذاران را بر آن داشت تا سازوکارهای حقوقی نوینی (حقوق مالکیت فکری) را اعتبار نمایند تا از طرفی از حقوق نوآوران و پدیدآورندگان آثار فکری (مخترعان، طراحان، مولفان، مصنفان و...) حمایت نموده و از طرف دیگر امکان بهره‌گیری جامعه از این شئ خاص از دارایی‌ها را فراهم نموده تا بتوان در سایه آن توسعه اقتصادی و رفاه اجتماعی را رقم زد.

این نوع جدید از دارایی‌های فکری دارای الزامات خاصی برای حمایت است که آنها را از دارایی‌های سنتی و نامشهود متمایز می‌کند. در ذیل ضمن تعریف و بیان ویژگی‌های کلی این نوع جدید از دارایی‌های فکری به بیان تقسیم‌بندی متداول در این حوزه می‌پردازیم.

۱- تعریف حقوق مالکیت فکری

برخی از متخصصان حقوق مالکیت فکری بر این باورند که ارائه تعریف دقیق از مالکیت فکری ناممکن است؛ زیرا از یک سو ماهیت مصادیق مالکیت فکری چنان متنوع و گوناگون است که ارائه تعریف واحد که بتواند همه آنها را پوشش دهد، دشوار است. علاوه بر این، مبانی نظری اعتبار مالکیت فکری و به تبع آن، نظام‌های حقوقی حاکم بر مالکیت فکری دارای تفاوت عمیق است. همچنین مالکیت فکری در طول تاریخ دارای تحولات عمیق بوده است. گذشته از این‌ها، امروزه مالکیت فکری با حقوق دیگر مانند حق بر توسعه، تعارض پیدا کرده است. لکن، تعریف، ارائه مفهوم و بیان طبیعت یک نهاد حقوقی است نه معرفی تمام ابعاد و احکام مترتب بر یک نهاد. بنابراین نمی‌توان از ارائه تعریف صرف نظر کرد. برای تعریف این نهاد حقوقی، ابتدا باید دو نکته مورد تحلیل قرار گیرد: نخست، موضوع مالکیت فکری (شناخت ماهیت مالکیت فکری به لحاظ موضوع) و سپس، رابطه پدیدآورنده با پدیده فکری (شناخت این رابطه به فهم جایگاه موضوع در نظام حقوقی کمک خواهد کرد). به هر روی، در یک تعریف اجمالی مالکیت فکری عبارت است از حق پدیدآورنده نسبت به همه گونه بهره‌برداری اقتصادی به صورت انحصاری و موقت از اثر فکری غیرمادی مستند به پدیدآورنده است و در اشیای قابل لمس و مشاهده، نمود پیدا می‌کند. در این تعریف اموری مورد توجه قرار گرفته است: ۱- سنخ مالکیت فکری از قبیل حق و امتیازی است که برای صاحب آن مقرر شده است؛ ۲- حق مالکیت فکری دو چهره اقتصادی و اخلاقی دارد؛ ۳- به لحاظ

اقتصادی این حق، جامع و مانع است یعنی صاحب حق می‌تواند همه گونه بهره‌برداری از موضوع حق بنماید و مانع بهره‌برداری دیگران از موضوع حق شود؛ ۴- حق بهره‌برداری اقتصادی، موقت است؛ یعنی بعد از گذشت زمان آن، دیگران می‌توانند از آن بهره اقتصادی ببرند؛ ۵- اثر فکری برای همیشه به پدیدآورنده مستند است و این امر یک حق معنوی برای وی محسوب می‌شود؛ ۶- حقوق معنوی، برخلاف حقوق مادی که موقت است، دائمی است.

برخی نویسندگان نام "مالکیت‌های فکری" را برای این حقوق ترجیح می‌دهند از آن جهت که منشأ این حقوق، فکر و اندیشه انسان است اما برخی دیگر واژه "مالکیت معنوی" را مناسب‌تر می‌دانند از این جهت که برخی از این حقوق بر اثر فکر و اندیشه تولید نمی‌شوند بلکه فقط به دلیل این که وجود مادی ندارد در قلمرو این حقوق جای می‌گیرند. مشخصه مشترک انواع مالکیت‌های فکری ناملموس بودن موضوع آن است؛ به عبارت دیگر تفاوت این نوع مالکیت با مالکیت کلاسیک در آن است که موضوع آن یک اثر فکری و تراوش‌های ذهنی انسان است و نه یک پدیده معین مادی. مالکیت فکری ماهیتی مرکب از حقوق مالی و حقوق غیر مالی و مربوط به شخصیت انسان دارد.

۲- شاخه‌های حقوق مالکیت فکری

به طور سنتی، حقوق مالکیت فکری به دو شاخه اصلی، حقوق مالکیت صنعتی و حقوق مالکیت ادبی و هنری که از آن به حق مولف و حق کپی رایت نیز تعبیر می‌شود، تقسیم می‌شود.

۱-۲) حقوق مالکیت صنعتی

در ابتدا حمایت از مقولات مربوط به حقوق مالکیت صنعتی، خصوصاً اختراع از طریق اعطای امتیاز یا طرح دعاوی در محاکم صورت می‌گرفت. این رویه تا اواسط قرن هفدهم ادامه داشت. بعد از قرن هفدهم، بسیاری از کشورها در صدد تهیه قوانین برای حمایت از اختراع در بعد ملی برآمدند و آمریکا در سال ۱۷۹۰ و بعد از آن فرانسه در سال ۱۷۹۱، اولین قوانین ملی خود را در رابطه با حمایت از اختراع به تصویب رساندند. تقریباً از دو قرن گذشته، میل و گرایش کشورها برای متحدالشکل کردن قوانین مربوط به مالکیت صنعتی و حمایت از آن در بعد جهانی و فراملی افزایش پیدا کرد. تمایل بین‌المللی برای انتقال فناوری و افزایش تجارت جهانی و از سوی دیگر عدم حمایت کافی از اختراعات خارجی ارائه شده در نمایشگاه بین‌المللی ۱۸۷۳ وین را می‌توان از جمله دلایل کشورها برای حمایت جهانی از حقوق مالکیت صنعتی دانست. توضیح اینکه دولت اتریش از کشورها دعوت کرد تا در نمایشگاه بین‌المللی اختراعات که در سال ۱۸۷۳ در وین برگزار می‌شد، شرکت کنند. این واقعیت که بسیاری از مهمانان خارجی به سبب عدم ارائه حمایت کافی از اختراعات عرضه شده، تمایلی به نمایش عمومی اختراعاتشان نداشتند، باعث

شد تا نمایشگاه با شکست روبرو شود. متعاقب کنگره وین، کنگره بین‌المللی در سال ۱۸۷۸ در پاریس برگزار شد.

نتیجه اصلی کنگره دوم آن شد که یکی از دولت‌ها، کنفرانس دیپلماتیک با وظیفه تعیین مبنای قانونگذاری متحدالشکل در زمینه مالکیت صنعتی برگزار کند. به دنبال آن کنگره، پیش‌نویس کنوانسیون پاریس تهیه شد که پیشنهاد می‌کرد اتحادیه‌های بین‌المللی برای حمایت مالکیت صنعتی تشکیل شود. این پیش‌نویس به همراه دعوتنامه‌ای برای شرکت در کنفرانس بین‌المللی در سال ۱۸۸۰ در پاریس، توسط دولت فرانسه برای تعدادی از کشورها ارسال شد. نتیجه آن کنفرانس، تهیه متن پیش‌نویسی بود که اساسا حاوی مفادی بود که امروزه هنوز، مهمترین اجزای کنوانسیون پاریس محسوب می‌شود. در سال ۱۸۸۳، کنفرانس دیپلماتیک جدیدی در پاریس برگزار شد که منجر به پذیرش نهائی و امضای کنوانسیون پاریس برای حمایت مالکیت صنعتی گردید.

همانطور که در کنوانسیون پاریس برای حمایت از مالکیت صنعتی آمده است، هدف از مالکیت صنعتی، مفهوم عام آن است و این مفهوم نه تنها شامل صنعت و بازرگانی به معنای اخص می‌شود بلکه بر رشته‌های صنایع کشاورزی و استخراجی و کلیه محصولات مصنوعی یا طبیعی نیز شمول دارد. با توجه به کنوانسیون پاریس، موضوع حمایت مالکیت صنعتی، اختراعات، علائم تجاری، طرح‌های صنعتی، نشانه‌های جغرافیایی، مدل‌های مصرفی، مدارهای مجتمع، نرم‌افزارهای رایانه‌ای، اسرار تجاری و گونه‌های جدید گیاهی می‌باشد. حمایت کافی از مخترعین و نوآوران و تسهیل ثبت ملی و بین‌المللی حقوق آنها می‌تواند ضمن حفاظت از سرمایه‌گذاری تحقیقات انجام شده، انگیزه اشخاص اعم از حقیقی و حقوقی را برای تحقیقات و نوآوری افزایش دهد که جلوگیری از اختفاء فناوری و نوآوریها، انتشار دقیق و صحیح فناوری جدید و نوآوری، جلوگیری از فعالیت‌های تکراری و موازی و صرف هزینه زائد، تسهیل فناوری و تشویق و ترغیب به امر سرمایه‌گذاری را می‌توان از نتایج و اثرات مهم آن برشمرد. مهمترین مصادیق مالکیت صنعتی به طور مختصر به شرح زیر است:

حق اختراع: (به موجب ماده ۱ قانون حمایت از مالکیت صنعتی)، اختراع، نتیجه فکر فرد یا افراد است که برای اولین بار فرآیند یا فرآورده‌های خاص را ارائه می‌کند و مشکلی را در یک حرفه، فن، فناوری، صنعت و مانند آنها حل می‌نماید. گواهی‌نامه ثبت اختراع حقیقی انحصاری است که برای یک محصول یا یک فرآیند به فرد مخترع از طرف دولت اعطا می‌شود که این اختراع، یک راه حل فنی جدیدی را برای حل یک مشکل یا مسأله پیشنهاد می‌کند.

طرح‌های صنعتی: طرح صنعتی به عنوان یکی از مقوله‌های مالکیت فکری، صرفا به ماهیت زیبایی

شناختی و تزئینی یک محصول اشاره دارد و صرفاً مربوط به شکل و ظاهر یک محصول است. علیرغم این که محصول ممکن است ویژگی‌های فنی و نوآورانه نیز داشته باشد، ولی اساساً طرح‌های صنعتی از ابعاد فنی و عملکردی آن متفاوت است.

علائم تجاری: یک علامت تجاری، نشانه‌ای متمایزکننده است که محصولات یا خدمات مشخصی که به وسیله یک شخص حقیقی، حقوقی یا یک گروهی از اشخاص، تولید یا فراهم شده را قابل شناسایی می‌کند و اجازه می‌دهد تا مشتریان، این کالاها و خدمات را از کالاها و خدمات دیگر متمایز سازند.

نشانه‌های جغرافیایی: علامت جغرافیایی یا نشان مبدأ جغرافیایی همانگونه که از نامش هویداست، اشاره به نام مکان جغرافیایی دارد که محصول مورد نظر در آن جا به عمل آمده است. نشان مبدأ یا علامت جغرافیایی تضمین‌کننده کیفیت مشخصی برای یک محصول خاص است؛ چرا که به خریدار اطمینان می‌دهد محصول خریداری شده در مبدأ مشخصی با تمامی ویژگی‌های مورد نظر تهیه شده است. بدیهی است محصول برنجی که در شمال ایران در منطقه طارم به عمل می‌آید با محصول برنجی که در دیگر مناطق ایران تولید می‌شود از جهات بسیاری متفاوت است. فرش دستبافی که در ایران تولید می‌شود با توجه به نوع پشم و رنگ بسیار متفاوت از فرش‌هایی با طرح و نقشه مشابه است که در چین تولید می‌شود.

مدل‌های مصرفی (اختراعات کوچک): مدل مصرفی، اختراعی است که از جنبه گام ابتکاری از سطح پایین‌تری برخوردار است، مانند درب بازکن نوشابه. یک مدل مصرفی حقیقی انحصاری است که برای یک اختراع کوچک اعطا می‌شود و اجازه می‌دهد که دارنده حق، دیگران را از استفاده تجاری اختراع حمایت شده بدون اجازه او برای یک دوره زمانی محدود منع کند. تعریف این حق می‌تواند از کشوری به کشور دیگر متفاوت باشد (البته در جایی که چنین حمایت‌هایی قابل دسترس است)، مدل مصرفی شبیه یک حق اختراع است. در واقع، مدل‌های مصرفی بعضی اوقات تحت عنوان اختراع کوچک یا پتنت نوآوری نامیده می‌شوند؛ شایان ذکر است در قانون سال ۱۳۸۶ اشاره‌ای به مدل‌های مصرفی نشده است اما در طرح حمایت از مالکیت صنعتی که در شرف تصویب و لازم الاجرا شدن است این حق به رسمیت شناخته شده است.

مدارهای مجتمع: حمایت از مدارهای مجتمع در کنوانسیون پاریس مطرح نشده است، کنوانسیون مستقلی موسوم به کنوانسیون واشنگتن به حمایت از مدارهای مجتمع، اصول و استانداردهای می‌پردازد. ولیکن تاکنون در سطح جهانی به مرحله اجرا نرسیده است. موافقت‌نامه جنبه‌های تجاری مالکیت فکری (تریپس) در چهار ماده به حمایت از این مدارها می‌پردازد و حقوق و انحصارات مورد نظر را که در کنوانسیون واشنگتن مطرح شده است، در ماده ۳۵ خود می‌گنجاند.

گونه‌های جدید گیاهی: مالکیت فکری از این رو به حمایت از گونه‌های جدید گیاهی پرداخته است تا

تلاش و مطالعات محققان در این زمینه را پاسخ مناسبی دهد و در مقابل خطر پذیری و هزینه‌هایی که کشاورزان گونه‌های جدید گیاهی متقبل می‌شوند، جبران مناسبی ارائه کند. مالکیت فکری از طریق ایجاد انحصاری با مدت زمان محدود سعی می‌کند تا حقوق محققان بخش‌های کشاورزی را در این زمینه به رسمیت بشناسد. اتحادیه بین‌المللی حمایت از گونه‌های جدید گیاهی حمایت از گونه‌های جدید را مورد نظارت قرار می‌دهد.

اسرار تجاری: در عرصه رقابت و کسب و کار هر روز مؤلفه‌های بیشتری باعث قدرت گرفتن اصحاب بازار می‌شوند و قدرت چانه‌زنی صاحبان خود را در بازار افزایش می‌دهند. یکی از مقوله‌هایی که مالکیت فکری نیز حمایت از آن را بر عهده دارد مسأله اسرار تجاری است، به زبان ساده برای مشخص کردن حیطه اسرار تجاری می‌توان گفت اسرار تجاری، فرمول، رویه، فرآیند، طرح، ابزار، الگوی مجموعه اطلاعاتی است که در یک کسب و کار برای به دست آوردن مزیت نسبت به رقبای مورد استفاده قرار می‌گیرند و مالکیت فکری انحصاری دائمی را تا آن زمان برای آن در نظر می‌گیرد که افشا نشود، در صورت افشای اسرار اشخاص ثالث قادر خواهند بود از آن بهره‌برداری کنند.

۲-۲) حقوق مالکیت ادبی و هنری (حق مولف یا کپی رایت)

حق مولف یا کپی رایت از سابقه طولانی‌تری نسبت به حقوق مالکیت صنعتی برخوردار است. در یونان و رم باستان، سرقت ادبی به عنوان عملی زشت تقبیح می‌شد. در اوایل قرون وسطی، اعتقاد مردم و بخصوص اهل کلیسا بر آن بود که اثر، مظهری از الهام الهی است و بنابراین پدیدآورنده آن نمی‌تواند حق اختصاصی نسبت به آن داشته باشد. به همین جهت، اکثر آثار آن عصر به طور گمنام منتشر شده است. تنها در اواخر قرون وسطی است که مولفان، شخصیت‌های اجتماعی محسوب شده و از احترام خاص برخوردار گردیدند. اختراع ماشین چاپ در قرن پانزدهم میلادی، به استفاده‌کنندگان از آن امکان داد تا پا را از اتاق‌های مخصوص کاتبان فراتر نهاده و بنای صنعت نوین کتاب را در قرن پانزدهم پی‌ریزی کنند. نخستین نشانه‌های شناسایی و حمایت حق مولف را باید در امتیازاتی جستجو کرد که برخی ساطین و حاکمان اروپا در قرن شانزدهم میلادی به ناشران و کتابفروشان اعطاء کردند. اولین قانون کپی رایت به معنای نوین آن به نام قانون "آن" در سال ۱۷۱۰ در انگلستان به تصویب رسید. براساس این قانون، مولفان یا هر شخص دیگری و نه مثل سابق فقط ناشران، می‌توانستند از حق کپی رایت بهره‌مند شوند. این قانون، محدود به کتب بود. در سال‌های پایانی قرن هجدهم و اوایل قرن نوزدهم، قوانین کپی رایت به بقیه کشورهای اروپایی و ایالات متحده نیز راه یافت. آنها به طور عمده یا از سنت حقوق رومی فرانسه و دیگر کشورهای اروپایی یا از سنت حقوقی-آنگلوساکسون، پیروی می‌کردند. حمایت از کپی رایت در سطح بین‌المللی حدوداً از اواخر قرن نوزدهم بر مبنای معاهدات دو جانبه شروع شد. تعدادی از این معاهدات که شناسایی متقابل حقوق را مقرر می‌داشت، نه جامع بودند و نه الگویی یکسان داشتند. با رشد فزاینده تجارت و جریان آثار چاپ شده از یک کشور به

کشور دیگر، نیاز به دستیابی به قواعد مشترک حمایتی جهت حمایت مؤثر از آثار فکری بیشتر احساس می‌شد. یکی از دلایل شکل‌گیری جامعه بین‌المللی ادبی و هنری در سال ۱۸۷۸ نیز همین میل دستیابی به یک اجماع بین‌المللی در خصوص حقوق مولفان بود. این سازمان غیردولتی، طرحی را در سال ۱۸۸۲ ارائه داد که در کنگره سال ۱۸۸۳ در سوئیس پیگیری شد و سرانجام پس از بحث‌های مقدماتی بسیار، پیش‌نویسی جهت حمایت بین‌المللی از کپی‌رایت، تهیه و به دولت‌های مختلف ارسال شد. متعاقباً در سال‌های ۱۸۸۶-۱۸۸۴، سه کنفرانس دیپلماتیک در این خصوص در برن سوئیس برگزار گردید و سرانجام در سپتامبر ۱۸۸۶، کنوانسیون بین‌المللی حمایت از آثار ادبی و هنری که معمولاً از آن به کنوانسیون برن یاد می‌شود، تصویب و لازم‌الاجرا گردید؛ مهمترین مصادیق مالکیت ادبی و هنری، به طور مختصر به شرح زیر است:

حق مولف: در تعریف حق مولف می‌توان گفت، حق پدیدآورنده آثار ادبی، هنری و علمی در نامیده شدن اثر به نام او و نیز حق انحصاری وی در تکثیر، تولید، عرضه، اجرا و بهره‌برداری از اثر خود است. حق مولف یا کپی‌رایت برای مولفان و سایر آفرینندگان آثار ادبی و هنری، حقوق خاصی را قائل می‌شود تا آنان بتوانند در مدت زمان معین اجازه بهره‌برداری از آثار خود را به دیگران بدهند یا بهره‌برداری از آن را ممنوع سازند. هدف از مالکیت ادبی و هنری، حمایت و حفاظت از آثار ادبی، هنری و علمی است. دلیل اینکه گاهی به جای اصطلاح "مالکیت ادبی و هنری" از اصطلاح "حق مؤلف" استفاده می‌شود، به پیشینه تاریخی تدوین حقوق فکری برگردد. در ابتدا، تنها کتاب‌ها و نویسندگان مورد حمایت واقع می‌شدند و به تدریج، همراه با پیشرفت جوامع، دیگر مخلوقات و ابتکارات بشری هم در زمره موضوعات تحت حمایت قرار گرفتند.

حقوق مرتبط یا مجاور: کپی‌رایت در معنای وسیع کلمه شامل حقوق جانبی نیز می‌گردد. در رابطه با حقوق جانبی ذکر این نکته لازم است که علاوه بر حمایت از آثار ادبی و هنری که ثمرات آفرینش فکری می‌باشند، بسیاری از قوانین ملی از گروه‌های خاصی که فعالیت ایشان در زمینه فرهنگ، ایجاد سرگرمی و رسانه‌های گروهی نقش بسزائی دارد، تحت عنوان حقوق مرتبط یا حقوق مجاور با کپی‌رایت، حمایت به عمل می‌آورند. گروه‌های ذی‌نفع در برخورداری از حمایت حقوق مرتبط عبارتند از: ۱- هنرمندان اجراءکننده که نوعاً منظور بازیگران، هنرپیشگان، نوازندگان و خوانندگان می‌باشند. ۲- تهیه‌کنندگان آثار صوتی که در قبال تکثیر غیرمجاز محصولات و فرآورده‌های صوتیشان مورد حمایت قرار می‌گیرند. ۳- سازمان‌های پخش رادیویی - تلویزیونی که غالباً در سطح ملی در مقابل استفاده بدون مجاز از برنامه‌هایشان مورد حمایت قرار گرفته‌اند.

اهمیت حمایت از کپی‌رایت در توسعه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جوامع به حدی است که در مقدمه راهنمای کنوانسیون برن در این باره چنین آمده است: "کپی‌رایت به نوبه خود، عاملی اساسی در روند توسعه است. تجربه نشان داده است که توسعه و غنای میراث فرهنگی ملی با سطح حمایتی که از آثار ادبی و هنری

می‌شود، رابطه مستقیم دارد. هرچه سطح حمایت بالاتر باشد، مؤلفان، بیشتر برای خلاقیت تشویق می‌شوند، هرچه میزان آفرینش‌های فکری یک کشور بیشتر شود، موفقیت آن کشور بیشتر خواهد شد، از سوی دیگر، هرچه میزان تولیدات در ادبیات و هنر بیشتر شود میزان وسایل مرتبط با آن مثل کتاب، نوار و صنایع نمایشی نیز افزایش می‌یابد و در تحلیل نهائی، تشویق آفرینش‌های فکری یکی از لوازم اساسی جهت توسعه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی می‌باشد."

قانون حمایت از مالکیت صنعتی مصوب سال ۱۴۰۳ پس از طی فرآیند طولانی تدوین و تصویب در مجلس نهایتاً در خرداد ماه ۱۴۰۳ برای اجرا ابلاغ گردید. این قانون مقرر بود پس از انقضای مهلت قانونی، قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری مصوب سال ۱۳۸۶ با تکمیل کردن و ارتقاء نقاط ضعف قانون مذکور به صورت دائمی تصویب و به مرحله اجرا درآید. لکن قانون سال ۱۳۸۶ پس از تمدید چند نوبته و نهایتاً استیذان از رهبری معجزی بود تا اینکه قانون کنونی تأیید و به تصویب رسید. آنچه که نویسندگان را بر آن داشت که ویرایش اول محشای این قانون را تالیف و منتشر نمایند اولاً نوآوری‌های موجود در این قانون همچون نظام مدل‌های مصرفی، علائم تأییدی، اسرار تجاری، رقابت غیر منصفانه، ضمانت اجراهای جدید، سازوکارهای اطلاع‌رسانی و انتشار گواهینامه‌ها و اظهارنامه‌های ثبت و مواردی از این دست و ثانیاً حضور در تمامی مراحل تدوین و تصویب این قانون که ابتدا مقرر بودن به صورت لایحه و سپس طرح قانونی توسط مجلس شورای اسلامی تهیه و برای سیر مراحل قانونی ارسال شود بود. تلاش شده این نسخه از کتاب با رویکردی کاربردی و قابل فهم برای همه ذینفعان شامل مخترعان، نوآوران، کارآفرینان، وکلا، کارشناسان رسمی و سایر علاقه‌مندان تهیه و تدوین گردد. به عبارت دیگر ساده نویسی و قابلیت انتقال آسان معانی حقوقی از مهمترین اهداف مؤلفین بوده است تا از این طریق بتوان به نیازهای طیف گسترده‌ای از مخاطبان پاسخ داده شود.

از مهمترین ویژگی‌های ویرایش نخست کتاب حاضر استفاده از اشکال و اینفوگرافیک‌ها برای انتقال بهتر معانی و افزودن جذابیت بصری اثر، افزودن جدول تطبیقی قانون ۱۳۸۶ و قانون حاضر برای بیان بهتر تفاوت‌های میان دو قانون، تدوین نمونه چک لیست‌های کاربردی با هدف تسهیل در فهم مفاد قانون برای کارآفرینان می‌باشد.

بدیهی است کتاب پیش رو دارای نقصان‌ها و کاستی‌هایی است که مقرر است در ویرایش‌های آتی برطرف شده و کتابی پربار و با رویکردی کاربردی به خوانندگان عرضه شود. امید است در این فرآیند ما را در تقویت بنیان‌های نظری و ارتقاء نقاط قابل بهبود همراهی نمایند.

تابستان ۱۴۰۳

مؤلفین

دادبانان: پیوند آموزش و اشتغال

دادبانان در سال ۱۳۸۸، با مدیریت دکتر فرهاد بیات (مدرس و مولف کتب حقوقی)، به عنوان یکی از مؤسسات پیشرو در جذب و به کارگیری نخبگان و متخصصان در رشته حقوق با هدف ارائه خدمات حقوقی، تشکیل و راه اندازی گردید.

علاوه بر ارائه خدمات آموزشی کاربردی و مهارت محور به عنوان خدمت اصلی مؤسسه، انتشار کتب حقوقی کاربردی، ارائه خدمات مشاوره، وکالت، داوری و عارضه یابی شرکت ها از دیگر خدمات دادبانان است. در راستای شعار دادبانان یعنی "پیوند آموزش و اشتغال"، صفحه‌ای تحت عنوان "فرصت‌های شغلی" در تارنمای دادبانان (dadbanan.com) راه اندازی شده و هر هفته حدود دو‌یست فرصت شغلی به دانش‌پذیران دادبانان معرفی می‌شود. همچنین دادبانان با برگزاری آزمون مشاور حقوقی برتر در هر سال، نفرات برتر را به شرکت‌های متقاضی معرفی و توصیه می‌نماید. دادبانان با تمرکز بر روی آموزش و انتشار کتب کاربردی در حوزه‌های مالی، اقتصادی و به ویژه حقوق کسب و کار (از جمله انتشار کتاب آنچه مشاور حقوقی از حقوق کسب و کار باید بداند) در تلاش است تا از یک سو به ارتقای جایگاه شغلی فارغ التحصیلان رشته حقوق کمک نماید و از سوی دیگر با پیاده‌سازی طرح عارضه یابی (مبتنی بر تجربه عملی شبکه متخصصان، مدرسان و مولفان دادبانان) به کاهش چالش‌های حقوقی بنگاه‌ها و شرکت‌های تجاری کمک نماید. دادبانان به عنوان مرکز آموزش‌های حقوقی کاربردی، توجه ویژه‌ای به شناسایی نیازهای واقعی جامعه، آموزش‌های تخصصی و کاربردی متناسب با آن و جلب رضایت شما مخاطبان عزیز دارد.

دوره‌ها و فایل‌های مکمل مرتبط با کتاب شرح جامع قانون حمایت از مالکیت صنعتی

برای دسترسی به فایل‌ها و دوره‌های آموزشی تکمیلی کتاب شرح جامع قانون حمایت از مالکیت صنعتی کیو آر کدهای زیر را اسکن کنید یا وارد سایت دادبانان به نشانی زیر شوید:

Dadbanan.com

۱. دوره آموزشی تعیین نام شرکت‌های تجاری (دکتر بهرام حسن زاده)
۲. وینار تعارض علامت تجاری با نام دامنه اینترنتی (دکتر فرهاد بیات)
۳. دعوی ابطال علامت تجاری (دکتر لیدا اسدی)
۴. آشنایی کسب و کارهای اینترنتی با داوری جمعی برخط (CODR) (دکتر فرهاد بیات)
۵. نمونه قرارداد ارائه خدمات پشتیبانی نرم افزار
۶. نمونه قرارداد فرانشیز
۷. نمونه قرارداد با کاربران سایت یا نرم افزار
۸. نمونه قرارداد فروش نرم افزار آماده

دوره‌های کاربردی آموزشگاه دادبانان دانا

اصول قرارداد نویسی	۲۲	آموزش تنظیم قرارداد حق الوکاله و کار با سامانه خود کاربری وکلا
حقوق شرکت‌های تجاری	۲۳	کارگاه جامع پرورش مشاور حقوقی
حقوق مالیاتی	۲۴	کارگاه وکیل حرفه‌ای در دعاوی ملکی
حقوق اسناد تجاری (چک)	۲۵	کارگاه وکیل حرفه‌ای (مهارت‌های بنیادین وکالت)
حقوق کار	۲۶	کارگاه مشاور حقوقی تخصصی استارت‌آپ‌ها
حقوق بیمه تأمین اجتماعی	۲۷	کارگاه مشاور حقوقی تخصصی بین‌المللی
حقوق مالکیت فکری و تجارت الکترونیکی	۲۸	الزامات حقوقی راه اندازی استارت‌آپ‌ها
دادرسی مالیاتی، بیمه و کار	۲۹	ابعاد حقوقی قراردادهای سرمایه‌گذاری استارت‌آپ‌ها
دادخواست نویسی	۳۰	رویه قضائی در دعاوی استارت‌آپ‌ها
لایحه نویسی و فن دفاع	۳۱	بایسته‌های یک مشاور بین‌المللی و زبان تخصصی
داوری	۳۲	اصول مذاکره، مکاتبه و مدیریت پرونده
دیوان عدالت اداری	۳۳	حقوق قراردادهای حل و فصل اختلافات
پرونده خوانی	۳۴	حقوق بازرگانی
حقوق اراضی و اصلاحات ارضی	۳۵	قراردادهای اجاره املاک تجاری
دعاوی قراردادهای مشارکت در ساخت	۳۶	قراردادهای پیمانکاری
مقررات شهرداری	۳۷	قراردادهای بین‌المللی
دعاوی پرکاربرد ملکی	۳۸	دعاوی پرکاربرد قراردادی در رویه قضائی
تغییر کاربری اراضی	۳۹	حقوق بانکی و بخشنامه‌های پرکاربرد
حقوق ثبت املاک کاربردی	۴۰	حقوق گمرکی
اجرای احکام و اسناد	۴۱	حقوق بازار سرمایه
تعزیرات	۴۲	حقوق ارزی

اطلاعات تماس مؤسسه حقوقی دادبانان

وبسایت: www.dadbanan.com	دپارتمان آموزش و ثبت نام: ۲۵ ۲۵ ۴۵۰ ۰۹۱۰
تلگرام: dadbanandalawfirm	دپارتمان مشاوره حقوقی: ۳۷ ۸۰۱ ۲۲۵ - ۰۲۱
اینستاگرام: @dadbanan / @dadbananpub	دپارتمان انتشارات: ۷۸۹ ۵۰ ۵۰ ۰۹۹۱

حقوق قراردادها

آنچه مشاور حقوقی باید بداند

شرح جامع قانون مدنی

درسینامه جامع حقوق تجارت

مالیات بر املاک و مستغلات
با رویکردی نظری و عملی

تکالیف مالیاتی
وکلای دادگستری

بایسته‌های حقوق ثبت املاک
در نظام حقوقی ایران

چک
نکات کاربردی از صدور تا پرداخت

قراردادهای بیمه‌کاری
در پروتو مقررات کاربردی سازمان تأمین اجتماعی

بازرسی از دفاتر قانونی
در پروتو مقررات کاربردی سازمان تأمین اجتماعی

قراردادهای استارت‌آپی
با تأکید بر قراردادهای مالکیت فکری

شرح جامع قوانین و مقررات
شرکت‌های تعاونی

تخلفات و جرایم شغلی مالیاتی

مختصر جرم‌شناسی

گزیده متون حقوقی

فرهنگ واژگان حقوقی

ثبت شرکت‌ها در رویه عملی